

Co-funded by
the European Union

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ГІДНОСТІ
ДИТИНИ: ПРОТИДІЯ
НАСИЛЬНИЦЬКИМ МЕТОДАМ
ВИХОВАННЯ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

24-25 квітня 2025 року

Одеса

2025

Оргкомітет конференції:

Давиденко В'ячеслав, ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, полковник поліції;

Корнієнко Максим, проректор університету, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції;

Беляк Ольга, директор КЗ «Одеський фаховий педагогічний коледж», кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Домброван Наталія Василівна, начальник відділу організації наукової роботи ОДУВС, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції;

Ковальова Олена Володимирівна, професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник, майор поліції;

Матвєєва Лілія Георгіївна, завідувач кафедри загальноправових дисциплін, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції;

Пальшков Костянтин Євгенович, професор кафедри загальноправових дисциплін, кандидат політичних наук, доцент;

Пишна Алла Георгіївна, завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції;

Харченко Наталія Михайлівна, практичний психолог, кандидат психологічних наук.

Статті друкуються в авторському варіанті. Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво перевищували запропоновані обсяги.

Забезпечення принципу гідності дитини : протидія насильницьким методам виховання : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 квітня 2025 р.). – Одеса : ОДУВС, 2025. – 214 с.

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

САЙТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Міжнародні документи разом з національним законодавством України, визначають норми захисту дітей від експлуатації та встановлюють мінімальний вік для працевлаштування. Ці норми гарантують дітям захист від економічної експлуатації і небезпечної праці, що може зашкодити їхньому здоров'ю, розвитку або освіті. Захист дітей від примусової праці є не лише правовою необхідністю, а й моральним обов'язком суспільства, адже саме діти формують майбутнє держави. Створення безпечного середовища для їхнього розвитку, освіти та соціалізації сприятиме становленню повноцінних громадян, здатних реалізувати свій потенціал.

Література:

1. Східне міжрегіональне управління Державної служби України з питань праці: Про дитячу працю і трудові права неповнолітніх. 05 липня 2024 року. URL: <https://smu.dsp.gov.ua/news/inspektsiia-pratsi-informuie-pro-dytiachu-pratsiu-i-trudovi-prava-nepovnolitnikh/>.

2. Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці №182 від 17.06.1999, ратифіковано Законом № 2022-III (2022-14) від 05.10.2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_166#Text.

3. Кодекс законів про працю України №322-08 від 10.12.1971 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

4. Східне міжрегіональне управління Державної служби України з питань праці: Дитяча праця: глобальний виклик і гостра соціальна проблеми для України під час війни. 20 грудня 2024 року. URL: <https://smu.dsp.gov.ua/news/dytiacha-pratsia-hlobalnyi-vyglyk-i-hostrasotsialna-problemy-dlia-ukrainy-pid-chas-viiny/>.

5. Child Protection Charter: Дитяча праця: глобальні оцінки 2020 року, тенденції та перспективи на майбутнє. URL: <https://childhub.org/uk/child-protection-online-library/dytyacha-pratsya-hlobalni-otsinky-2020-roku-tendentsiyi-ta-perspektyvy-na-maybutnye>.

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО БЕЗПЕКУ ШКІЛ : ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

ВОЛОШАНІВСЬКА Тетяна

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін

Інституту права та безпеки

Одеського державного університету внутрішніх справ

доктор юридичних наук, доцент

Будь-яка сучасна, розвинута держава світу приділяє багато уваги та здійснює свою діяльність задля забезпечення безпеки усіх учасників освітнього процесу, оскільки діти це майбутнє та благополуччя нації, питання інтелектуального виховання та розвитку дітей має критичне значення. Держава на чолі з навчальними закладами несуть безпосередню відповідальність за створення належного безпечного освітнього середовища. Саме таке середовище сприяє отриманню якісної освіти із мінімальними ризиками та небезпечними складовими.

Належне, якісне правове підґрунтя формування безпечного освітнього середовища є запорукою позитивного розвитку правовідносин у цьому напрямку. Органи державної влади повинні на належному рівні здійснювати законодавче закріплення механізмів забезпечення безпечного освітнього середовища наймолодших українців, враховуючи інтереси усіх суб'єктів цих правовідносин.

Згідно з Законом України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 р. «безпечне освітнє середовище» – належні умови в освітніх закладах, наявність яких унеможливають заподіяння суб'єктам освітнього процесу будь-якої шкоди (фізичної, моральної, майнової). Безпечне освітнє середовище охоплює напрями щодо дотримання санітарних, протипожежних будівельних правил безпеки; норми у сфері кіберпростору; захист індивідуальних даних; безпеки вживання якісних продуктів харчування та надання належних послуг у сфері харчування; не застосування будь-якого прояву насильства (фізичного, психологічного, економічного); відсутність дискримінації, приниження честі, гідності, ділової репутації (шляхом булінгу, розповсюдження неправдивих чуток, в тому й числі із використанням мережі інтернет, кіберпростору); створення безпечних умов, які унеможливають придбання, вживання та розповсюдження та території навчального закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних та психотропних речовин [1].

Безпека освітнього середовища у навчальному просторі відіграє ключову роль для створення належних умов інтелектуального розвитку дітей України. Для ефективного, якісного навчання підростаючому поколінню необхідно враховувати зовнішні та внутрішні чинники, які безпосередньо мають вплив на навчання та визначають ступінь безпечності. Серед таких чинників можна виділити наступні: комунікація між учасниками освітнього процесу, політичне становище в країні, загрози воєнного стану та активних військових дій, відносини між батьками та керівництвом закладу освіти тощо. Безпечне освітнє середовище включає в себе створення сприятливої атмосфери, де усі учасники освітнього процесу, особливо учні,

відчувають себе безпечно, як фізично так і психологічно. Але усього цього можливо досягнути шляхом використання ефективних методів взаємодії суб'єктів захисту прав дітей з урахуванням їх потреб та соціально-емоційного стану під час навчання.

У вересні 2024 року з нагоди Міжнародного дня захисту освіти від нападів Генеральний секретар ООН заявив, що освіта не лише є основним правом людини сама по собі – вона є важливою для реалізації всіх прав людини. Кожна розвинута цивілізована країна світу повинна постійно інвестувати в освіту, докладати усіх зусиль для захисту учасників освітнього процесу, притягувати до відповідальності тих, хто здійснює атаки на навчальні заклади. Антоніу Гутерреш закликав всі країни повністю підтримати та впровадити Декларацію про безпеку шкіл, підтримати Глобальну коаліцію із захисту освіти від нападів та зробити все можливе для того, щоб діти та молодь могли продовжувати своє навчання – як під час війни, так і після припинення бойових дій. Необхідно зберігати право на освіту кожної дитини, незалежно від місця її проживання [2].

Декларація, розроблена у Женеві у першій половині 2015 року у ході міждержавних консультацій на чолі з урядами Норвегії та Аргентини, надає державам можливість висловити свою широку політичну підтримку захисту освітніх установ від нападів [3]. Декларація – це засіб, за допомогою якого держави приймають Вказівки із захисту шкіл та університетів від використання у військових цілях під час збройних конфліктів. Окрім зобов'язання ухвалити Вказівки та включити їх положення у національне законодавство і практику, підписанти Декларації також погоджуються: збирати дані та розслідувати напади на освітні установи; розробляти адаптивні до конфлікту підходи до освіти; забезпечувати продовження освіти під час збройного конфлікту [4].

Декларацію про безпеку шкіл підтримали найвищі рівні в ООН, зокрема Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерреш; колишній Верховний комісар з прав людини Зейд Раад Аль Хусейн; і Спеціальний представник з питань дітей і збройних конфліктів Вірджинія Гамба, кожен з яких закликав усі держави-члени ООН підтримати Декларацію.

Поряд з іншими зарубіжними країнами, Україна імплементувала Декларацію про безпеку шкіл та стала соотою країною, яка повністю підтримала основні положення цього міжнародного документу. Реалізація положень декларації відбулась шляхом прийняття та затвердження Кабінету Міністрів України плану заходів про безпеку шкіл з подальшим її впровадженням.

Вище зазначена Декларація містить основоположні зобов'язання для запобігання і вчасного реагування на напади та використання закладів освіти під час збройного конфлікту у військових цілях. Важливо зауважити, що серед країн, які прийняли Декларацію до виконання є держави на території яких немає військових конфліктів, однак є і такі держави, де має місце збройна агресія.

Аналізуючи Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Декларації про безпеку шкіл» від 4 серпня 2021 р. № 898-р. хочемо більш детально зупинитись на кожному з напрямків та положень, що містяться у плані заходів. Перший напрямок спрямований на забезпечення ефективної системи моніторингу нападів на заклади освіти. Другий не менш важливий напрямок спрямований на захист закладів освіти від нападів та їх відновлення у разі пошкодження. Третій потужний напрямок плану заходів щодо реалізації Декларації про безпеку шкіл є забезпечення безперервності навчання. Вважаємо за потрібне звернути увагу на четвертий напрямок з плану заходів – забезпечення системності підходів до захисту освіти в умовах збройного конфлікту. Держава повинна не епізодично звертати увагу на механізми захисту реалізації права на освіту усіх учасників освітнього процесу, а на систематичній основі забезпечувати та контролювати ці процеси.

Отже, Декларація про безпеку шкіл – міжурядове політичне зобов'язання захистити студентів, викладачів, школи та університети від найгірших наслідків збройного конфлікту. Саме у Декларації про безпечні школи викладено низку зобов'язань щодо посилення захисту освіти від нападів і обмеження використання шкіл і університетів у військових цілях. Вона спрямована на забезпечення безперервності безпечної освіти під час збройного конфлікту. На сьогоднішній день до цієї міжнародної політичної угоди приєдналася 121 держава світу.

Якщо деталізувати позитивні сторони Декларації, то дійсно вона створює та об'єднує співтовариство націй, обов'язком яких є повага природи походження шкільних закладів, взаємодопомога, розвиток та обмін досвідом захисту закладів освіти під час збройних конфліктів. Саме Декларація містить конкретні пропозиції конкретних заходів, які необхідно вживати щоб стримати військову агресію спрямовану на використання навчальних закладів, кардинально знизити ризик нападів на заклади освіти та руйнування інфраструктури та пом'якшити наслідки таких нападів. Країни, які ратифікували цю Декларацію зобов'язані збирати інформацію про військові напади на заклади освіти, сприяти розслідуванню військових злочинів пов'язаних з освітою, надавати необхідну допомогу постраждалим. Підтримуючи

Декларацію, держави також зобов'язуються відновити доступ до безпечної освіти та розвивати системи освіти, які будуть чутливими до конфліктів і сприятимуть повазі між соціальними та етнічними групами.

Література:

1. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.
2. Заява Генерального секретаря з нагоди Міжнародного дня захисту освіти від нападів. URL: <https://ukraine.un.org/uk/278190%D0%B7%D0%B0%D1%8F%D0%B2%D0%B0%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D>.
3. Декларація про безпеку шкіл. URL: https://www.humanitarianresponse.info/system/files/documents/files/safe_schools_de.
4. Розроблені політиками у галузі освіти та експертами з планування на рівні міністерств, стратегії і програми, що враховують можливі наслідки конфлікту (“conflict-sensitive”) та можливі ризики (“risk-informed”), покликані усувати претензії та образи, що підживлюють конфлікт. Докладніше про такі стратегії, політики і програми йдеться в посібнику INEE Guidance Note on Conflict Sensitive Education (INEE, 2013). URL: <http://www.ineesite.org/en/resources/inee-guidance-note-on-conflict-sensitive-education>.

Наукове видання

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ГІДНОСТІ ДИТИНИ: ПРОТИДІЯ НАСИЛЬНИЦЬКИМ МЕТОДАМ ВИХОВАННЯ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

24-25 квітня 2025 року

Підп. до друку 24.06.2027" . Формат 60x84/16.
Друк" . Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк. арк. 14,7. Обл.-вид. арк. 15.2.
Наклад 60 прим.

Надруковано з готового оригінал-макет 0
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська,1,
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП № 3507 від 25.06.2009